

BEVERCOÖRDINATOR JAN VAN DER BAAN
VAN WATERSCHAP 'HOLLANDSE DELTA'

‘Door hun
succesvolle
voortplanting
maken de
bevers het
ons steeds
moeilijker’

‘En hier heb je een beverwissel die met Google Earth te zien is.’ Een kleine glimlach kan Jan van der Baan niet onderdrukken. ‘Maar ik maak geen grapje. Door het verslepen van wilgentakken heeft-ie over honderden meters een enorm spoor uitgesleten.’ Van der Baan is bevercoördinator bij het Zuid-Hollandse waterschap ‘Hollandse Delta’. De toename van het aantal bevers in zijn werkgebied brengt risico’s voor de veiligheid van dijken met zich mee.

TEKST EN FOTO’S DOUWE ANNE VERBRUGGE

In de auto op weg naar de Ridderkerkse grienden vertelt Van der Baan dat de bevers nu al zwemmen door de singels van Hellevoetsluis, Spijkenisse en Barendrecht. ‘Het zijn leuke, aajibare en nieuwsgierige dieren maar ze vestigen zich steeds vaker in binnendijkse waterkeringen. Op zoek naar nieuwe territoria zijn ze vanuit de buitengebieden de polder ingetrokken. Maar om een paar mooie burchten te bekijken, kunnen we beter even met muskusrattenvanger Martin de Bruin op pad gaan. Hij kent binnen deze grienden als geen ander de weg.’

FOTO JAN VAN DER GREEF

Foto boven: Martin de Bruin (l) en Jan van der Baan
Foto links: Jan van der Baan toont een kaart met onder andere bewoonde beverburchten

GEZELLIG IN ÉÉN BURCHT

De ervaren muskusrattenvanger Martin de Bruin was al sinds vanmorgen vroeg in de weer met het zetten van een aantal klemmen. 'Toen was het eb. Nu ga ik echt niet het water in. Te diep.' Hij meldt dat in het afgelopen jaar 703 muskusratten zijn gevangen binnen 'Hollandse Delta'. Gestreefd wordt naar een nulstand, maar dat wordt volgens hem steeds lastiger: 'De muskusratten trekken bij de bevers in. Gezellig in dezelfde burcht. De bevers mogen we niet vangen, dus in die burchten kunnen we geen klemmen zetten. Die muskusratten lijken dat in de smiezen te hebben, die zijn ook niet helemaal achterlijk.' Jan van der Baan: 'Voor ons zijn de muskus-

rattenvangers onmisbaar bij het traceren van de woongebieden van de bevers. Hopelijk wordt er binnenkort tijd en ruimte vrijgemaakt zodat zij echt inspectiewerk kunnen doen als het gaat om het in kaart brengen van de beverpopulatie. De schatting is dat er in ons werkgebied zo'n 1000 bevers zijn, waarvan 300 vruchtbare vrouwtjes. Die brengen ieder jaar twee tot drie jongen groot. Dat wordt op termijn onhoudbaar.'

VIJFTIG BERKENBOMEN

Vanuit de grienden rijden Jan en Martin naar een klein natuurgebied langs de A29 ter hoogte van de Oude Maas. Daar inspecteert Jan de gesteldheid van de oevers van een klein

meertje. 'Vorig jaar is hier een tractor bijna gekanteld tijdens het maaien, hij zakte weg in een beverburcht.' De burcht is opnieuw opgebouwd door een beverpaartje. 'Die hebben momenteel jonkies. Dat kan niet anders', ziet Martin met een kundige blik. Jan vervolgt: 'Vorig jaar stonden hier nog meer dan vijftig berkenbomen. Allemaal geveld. Als waterschap vinden we dat niet erg. De biodiversiteit vergroot in de leefgebieden van bevers. Waterstromen veranderen en omgevallen bomen zorgen voor meer dynamiek en voor de komst van andere planten en insecten. Maar bevers die een ondergrondse burcht bouwen in een waterkering of stuwen volbouwen waardoor

Naar schatting zijn er in ons werkgebied zo'n 1000 bevers, waarvan 300 vruchtbare vrouwtjes

de waterregulering van slag raakt, dat gaat 'm niet worden in gebieden waar mensen wonen en werken.'

IJVERIG

Hij vervolgt: 'En vergis je niet, bevers zijn niet lui. Onlangs was langs een weg een stuk asfalt van één vierkante meter weggezakt. Toen we dat gingen onderzoeken, bleek er een gangenstelsel van tientallen meters onder schuil te gaan, en dat met een diameter van veertig centimeter. En wat te denken van een beverpaartje in de buurt van het oude afzinkbassin van de Heinenoordtunnel? Daar loopt een beverwiel die via Google Earth vanuit de lucht te zien is. Dikke wilgen-

takken worden vanuit een bosschage honderden meters verslept. Het pad loopt ook nog over een zandheuvel; die is al een halve meter uitgeslepen door al hun geploeter. Vervolgens zwemmen ze met die takken ook nog honderden meters naar hun burcht. Die beesten zijn zo ijverig!'

BURCHT VERPLAATST

De bever is een beschermde diersoort, maar in Limburg zijn er in 2021 via een ontheffing 80 bevers geschoten. Daar veroorzaakten ze te veel overlast aan dijken, wegen en fietspaden. Jan van der Baan: 'Bij ons ligt dat anders. Alleen als de veiligheid van inwoners in gevaar komt, kan er vanuit de Faunabeheereenheid in

Zuid-Holland een opdracht komen om beheer uit te voeren. Maar gedood hebben wij bevers nog nooit. Zo moesten we afgelopen jaar – met een FBE-opdracht in de hand – in Middelharnis een beverburcht ontmantelen, die burcht bracht namelijk de stevigheid van een weg in gevaar. De ontmanteling hebben we heel voorzichtig gedaan omdat er jonkies in de burcht zaten. In vier weken tijd zijn we daar vier keer wezen graven. De volwassen bevers kregen door dat wij er bezig waren en hebben hun jongen toen verplaatst naar een andere locatie. Door veel tijd te nemen en door voorzichtig te zijn, is het dus gelukt om op een diervriendelijke manier een burcht te ontmantelen. In een nabijgelegen natuurgebied

Foto links: Martin de Bruin toont hoe breed deze beverwissel is
Foto boven: herstelwerkzaamheden aan een oever nadat deze is ondergraven door bevers

hebben we nieuwe “kunst-burchten” aangelegd. De wilgen die er staan, zijn inmiddels aangevreten dus het lijkt erop dat ze zich er hebben gevestigd. Hun oude burcht hebben we afgesloten met een kunststof beschoeiing van één meter diep onder de slootbodem. Daar komen ze niet meer terug.’

PRIJSKAARTJE

Dijken die gevaar lopen in te storten door ondergraving door bevers zijn tot nu toe tijdig ontdekt. Martin de Bruin: ‘Nog wel ja. Maar het moet niet veel gekker worden. Afgelopen januari waren we bij een zomerkade in de Biesbosch er op tijd bij. Een collega muskusrattenvanger had daar een ondergrondse burcht ontdekt. Zo’n grote dat de zomerkade het risico liep te bezwijken.’ Jan: ‘Door een noodreparatie is toen voorkomen dat de

dijk brak en de achterliggende polder onder water zou lopen. Toen we de sloot leegpompten om te zien waar de ingang van de burcht zat, bleken er zes ingangen te zijn.’ De burchten worden afgesloten door het inbrengen van gaas tot een diepte van drie meter. ‘Over een lengte van 150 meter wordt er gaas ingebracht, dat kostte 35.000 euro. Dan rijst toch wel de vraag: hoe moeten we hiermee omgaan?’

Het inbrengen van gaas rond een burcht tot een diepte van drie meter kostte 35.000 euro

TERRITORIAAL

Wadend langs de oevers ontdekt Martin vraatplekken van bevers. ‘Jonge bevers, denk ik. Ze zitten twee jaar op het nest, daarna trekken ze eropuit. Er is wel eens geopperd om bevers levend te vangen in kooien en ze ergens anders uit te zetten. Maar dat bleek geen goed idee. Ze zijn zo territoriaal dat ze elkaar doodmaken. Ze moeten dus echt zelf hun eigen plek vinden.’ Jan: ‘Wel willen we twee jonge bevers vangen om deze vervolgens te zenderen. We hopen daarmee hun trekgedrag beter in kaart te brengen. De samenwerking met de provincie, FBE en alle WBE’s is van groot belang. Ook natuurorganisaties denken met ons mee. Beverkenner Vilmar Dijkstra van de Zoogdiervereniging waarschuwde ons een

Foto rechts: om het waterpeil te reguleren, bouwen bevers dammen
Foto onder: ook forse wilgen vallen ten prooi aan de knaagdrift van de bever

aantal jaren geleden al dat er een plan moet komen voor de uitdijende beverpopulatie. Maar hoe en wat? Met meer onderzoek hopen we meer inzicht te krijgen in het leven van de bever. Ze zijn echt wel slim, dus misschien kunnen zij zich aanpassen aan de mogelijkheden die wij hen bieden. Het voorbeeld van Middelhamis waarin we met kunstburchten een andere leefomgeving aanbieden, is hoopvol. Het is alleen wel een uitdaging dat zij zich door hun succesvolle voortplanting het ons steeds moeilijker maken.’

NIEUWSGIERIG

Martin beaamt het ‘succes’ van de bever, ook hij ontmoet steeds vaker bevers tijdens zijn werkzaamheden als muskusrattenvanger.

‘Ze zijn enorm nieuwsgierig en komen gewoon op mijn kano afgezwommen. Het zijn wel dieren van 30 tot 40 kilo dus ik ben wel altijd op mijn hoede. Niet dat ze me iets doen, maar ze hebben vervaarlijk sterke kaken en enorme tanden. Als ik in het water sta waar een bever zwemt kijk ik wel uit, haha.’ •

WEL AFSCHOT IN LIMBURG

De beverproblemen in Limburg nemen steeds verder toe. Dit jaar zijn er dan ook fors meer bevers geschoten dan vorig jaar. Het Waterschap heeft in 2021 80 bevers gedood tegenover 30 het jaar daarvoor. Daarnaast moet er ook steeds vaker en dieper in de buidel worden getast om de schade te herstellen. Het Waterschap maakte vorig jaar 480.000 euro beverkosten en Staatsbosbeheer trok 1 miljoen euro uit voor beverwerend gaas in de kades rondom Griendtsveen. Verder hebben de dieren voor tonnen schade aangericht aan een weg en een fietspad in Horst aan de Maas.

Op dit moment is er een nieuw fauna-beheerplan Bevers (2.0) in ontwerp. Het is de bedoeling dat het toekomstige beverbeheer in Limburg méér in lijn komt met het reguliere faunabeheer en dat WBE’s en jagers worden ingeschakeld indien het bevoegde gezag heeft aangegeven dat een probleembever verwijderd moet worden. Inschakeling van de vrijwilligers van de WBE’s zal leiden tot minder administratieve lasten en aanzienlijk lagere kosten voor het Waterschap.